

Галинська Ю. В.
кандидат економічних наук,
доцент кафедри управління
Сумського державного університету

Halynska Yu. V.
PhD in Economics, Associate Professor,
Department of Management,
Sumy State University

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ В ПАЛИВОДОБУВНІЙ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

STATE REGULATION OF RENT POLICY IN THE FUEL-CONDUCTING INDUSTRY OF UKRAINE IN THE CONDITIONS OF TRANSFORMATION OF SOCIO-ECONOMIC RELATIONS

Анотація. В роботі розглянута ретроспектива змін рентної політики в паливобувній галузі України. Визначені проблеми сучасної рентної політики в природокористуванні. Обґрунтована необхідність провадження додаткових функцій держави у сфері природокористування у вигляді функцій стимулювання екологізації виробничих і споживчих процесів у країні та заощадження природних ресурсів для майбутніх поколінь.

Ключові слова: державне регулювання, рентні відносини, узгодження інтересів під час розподілу природно-ресурсної ренти, трансформація соціально-економічних відносин у природокористуванні.

Вступ та постановка проблеми. Державне управління в сучасному світі характеризується регулюванням складних процесів економічного, екологічного й техніко-технологічного характеру. Їх складне поєднання обумовлено необхідністю узгодження різномірних суспільних вимог і потреб шляхом якісної переорієнтації пріоритетів управління на інноваційний розвиток. Сучасні тенденції соціально-економічного розвитку характеризуються певними особливостями економіки України, що є складною відкритою системою, скоригованою на наслідки дій різних параметрів макро-, мезо- і макрорівнів. Тому питання державного регулювання формування та розподілу природно-ресурсної ренти від видобування природних ресурсів є актуальним і пов'язано з наслідками дій на всіх рівнях економічної системи.

Державне регулювання використання природних ресурсів також інтенсивно обговорюється вченими. Зокрема, С.О. Лінник розуміє державне регулювання природокористування як діяльність органів державної влади щодо опрацювання й реалізації управлінських рішень у напрямі регулювання, організації та координації впливу різних суб'єктів на сферу природокористування [1]. Зміст державного регулювання природокористуванням, на думку Д.М. Стеченко, визначається екологічною політикою держави для підтримання та створення сприятливих екологічних умов мешкання населення, забезпечення раціонального використання і відтворення природних ресурсів [2]. Однак М. Балджи відзначає, що, незважаючи на значну кількість наукових праць, присвячених використанню природних ресурсів, недостатньо розробленими залишаються теоретичні проблеми функціонування соціо-еколого-економічних складових у природокористуванні, не досліджено зв'язок між визначенням основних напрямів використання природних ресурсів у регіональному та галузевому напрямках, не визначено механізм оцінювання впливу природокористування на екологічно-економічний стан окремих регіонів [3].

Сьогодні державне регулювання рентної політики зводиться до регулювальної та контролювальної функцій, не враховуючи змін в екологічній світовій системі. Дуже довго природа видавалася невичерпною, нескінченно могутньою. Лише ретроспективно суспільство зрозуміло, що негативні наслідки здавна супроводжують надто інтенсивну господарську діяльність людей.

Видобування природних ресурсів є безмежним, через інтенсивне добування невичерпні ресурси не встигають відновлюватися. Особливу увагу необхідно приділити вичерпним ресурсам, кількість яких знижується в усьому світі (газ, нафта, вугілля тощо). Також сучасні науковці все більшу увагу приділяють тому, що істотною особливістю нашої епохи стало поступове поглиблення екологічної кризи. Погіршення природних умов у певних регіонах планети сприймалося як еволюція самої стихії. Але сьогодні ми вже можемо простежити, що більшість екологічних, соціальних та економічних проблем є наслідками поглиблення НТР, а також цілого комплексу інших причин, а саме політичних, демографічних, соціокультурних. Безумовно, не всі вони мають ресурсно-екологічний характер, серед них є, наприклад, проблеми війни і миру або боротьба зі світовим тероризмом. Проте всі вони пов'язані між собою єдиним вузлом глобальних проблем сучасності [4].

Тому в сучасних реаліях, на наш погляд, державне регулювання, крім зазначених функцій, повинно виконувати функції стимулювання до екологізації всіх виробничих та споживчих процесів у країні. Також необхідно ввести функцію заощадження природних ресурсів для майбутніх поколінь щодо мотивування видобувних підприємств та місцевих громад через трансформацію рентних відносин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми державного регулювання та методологічні підходи до вилучення й перерозподілу диференціальної ренти першого роду закладені в працях українських і зарубіжних еконо-

містів, зокрема в дослідженнях О.І. Амоші, О.Ф. Балацького, Я.С. Витвицького, В.М. Гейця, Б.М. Данилишина, М.О. Данилюка, І.О. Діяка, М.І. Долішнього, Б.Є. Кваснюка, Я.В. Ковалю, В.С. Кравціва, А.С. Лисецького, І.І. Лукінова, І.Й. Малого, Л.Г. Мельника, В.С. Міщенко, Б.Й. Пасхавера, Ю.І. Стадницького, Л.Л. Стариченко, В.М. Степанова, Ю.Ю. Туниці, С.К. Харічкова, М.А. Хвесика. Крім того, економічним оцінюванням та методам регулювання сфери природокористування, зокрема надрокористування, присвячені праці Ю. Белова, К. Бревера, І. Буздолова, Ф. Вельмера, А. Голуба, К. Гофмана, О. Ейсмонта, С. Івановського, С. Кимельмана, М. Комарова, Л. Лінника, А. Маркандія, В. Маккензі, І. Ніколаєва, В. Орлова, В. Панскова, Р. Парсона, А. Скотта, Р. Реймерса, С. Шмойлова, І. Чукаєвої, Ю. Яковця, С.Ю. Глазєва, В.І. Данілова-Данильїна, Е.А. Козловського, С.М. Меньшикова, В.А. Волконського, А.І. Кузовкіна, Д.С. Львова, В.Л. Макарова, А.Г. Гранберга та інших зарубіжних науковців.

Сьогодні в умовах сучасної економіки залишаються невирішеними проблеми трансформації рентних відносин у природокористуванні в умовах екологізації виробничих процесів та зміни суспільних соціально-економічних відносин.

Метою роботи є визначення напрямів трансформації рентної політики України через функції державного управління.

Результати дослідження. Ренту ототожнюють переважно з платою за користування надрами, що регулюється розділом XI Податкового кодексу України, але це лише частина питання. Рентне регулювання означає насамперед контроль і вилучення надприбутку, а плата за користування надрами є категорією податку на виробництво. За відсутності в Україні зазначених механізмів контролю за доходами увага штучно переноситься на плату за користування надрами, оскільки вона є простою в нарахуванні й адмініструванні. З прийняттям Податкового кодексу в Україні почалося реформування нормативної бази плати за користування надрами з переведенням її в адвалорну (відсоткову) форму. Таке реформування було певною мірою завершено прийняттям у травні 2012 р. Законів України № 4834 та № 5083. Майже в усіх випадках ставки плати в абсолютному вираженні були замінені відсотковими ставками від вартості видобутих корисних копалин. Крім того, рентну плату за вкопні вуглеводні було об'єднано з платою за користування надрами як один ресурсний платіж.

За відсутності єдиного механізму визначення та вилучення рентного доходу в Україні з 2003 р. для регулювання рентних відносин розробляються методики, згідно з якими пропонується реформувати податкову систему шляхом переходу до єдиного рентного податку на видобування корисних копалин. Згідно з цією методикою як рентоутворювальні, так і нерентоутворювальні чинники впливають на отримання підприємством додаткового доходу. Весь обсяг додаткового доходу, на думку авторів [5], необхідно розглядати як рентне оцінювання родовища.

Так само розроблено методику, за якої, крім диференціальної ренти другого роду, що належить природокористувачу, пропонується віддавати й частину диференціальної ренти першого роду як компенсацію ризиків і стимул до інвестицій.

Податковим кодексом України, що набув чинності 1 січня 2011 р., також встановлені рентна плата за нафту, природний газ і газовий конденсат, що видобуваються в Україні, та рентна плата за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України.

У січні 2014 р. Кабінет Міністрів України для поповнення бюджету ухвалив Закон «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законів України щодо податкової реформи», де були визначені нові ставки ренти щодо видобування природних ресурсів (Закон України від 28 грудня 2014 р. № 71-VIII).

На видобування залізної руди з 5% до 8%, нафти з 39% до 45%, газу з покладів до 5 000 м з 28% до 55%, з покладів більше 5 км з 15% до 28% більшість добувних компаній зменшила видобування на наявних покладах та припинила розвідку нових.

У 2015 р. були встановлені такі ставки за використання надр.

Розмір ставок Плати за видобування вуглеводнів у пункті 252.20 статті 252 Кодексу залишився на рівні розміру ставок, установлених Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України» від 31 липня 2014 р. № 1621-VII як тимчасові у підрозділі 9 розділу XX Кодексу:

- з 1 січня до 31 березня 2015 р. (включно) – 60 відсотків;

- з 1 квітня до 30 червня 2015 р. (включно) – 65 відсотків;

- з 1 липня 2015 року – 70 відсотків (пункт 252.20 статті 252 Кодексу) (Законом України від 31 липня 2014 р. № 1621-VII);

- у 2016 р. для свердловин до 5 000 метрів становила 45 відсотків, з 1 січня 2017 р. – 29 відсотків.

Рента (рентний дохід) як економічна категорія характеризує будь-який дохід, що отримується регулярно (з капіталу, землі, майна тощо) і не залежить безпосередньо від результатів господарської діяльності [14].

Природно-ресурсна рента – це категорія рентного доходу, що виникає в результаті господарської діяльності, пов'язаної з використанням у суспільному виробництві природних ресурсів як засобів виробництва (кількість ресурсів обмежена, вони можуть характеризуватися вичерпністю чи відновлюваністю) [9]. Вилучається природно-ресурсна рента до Державного бюджету розміром 100%. Але вже започатковані зміни рентної політики, які повинні початися з 2018 р.

Досліджуючи досвід закордонних країн, ми можемо побачити, що розподіл природно-ресурсної ренти є тим механізмом, який може підвищити ефективність використання людського, виробничого та природного потенціалу, забезпечити підвищення конкурентоспроможності національної економіки, досягти стабільного сталого розвитку та підвищити добробут громадян України. Основними прикладами можуть бути такі країни, як Норвегія, штат Аляска, ОАЕ, Великобританія, Франція, США. Досвід цих країн показав, що гнучкі механізми формування вилучення рентних доходів дають змогу продовжити терміни рентабельності та експлуатації родовищ і при цьому отримати додаткові обсяги енергоресурсів. Правильно підібраний комплекс інструментів дає змогу знизити ризики надрокористувача на початковій і завершальній стадіях розроблення родовищ, а також мінімізувати ризики, пов'язані зі зростанням або зниженням цін на світових ринках сировини. Екологічний та соціальний аспекти також є пріоритетними під час упровадження механізму розподілу рентних доходів від видобування природних ресурсів. При цьому природодобувні підприємства постійно взаємодіють в умовах конкуренції та співпраці зі своєю державою.

Аналіз ретроспективи рентних відносин засвідчує, що розподіл рентного доходу між власником природного ресурсу, тобто державою (її органами) чи будь-яким суб'єктом, на праві власності якого у формі володіння перебуває природний ресурс, та користувачем цього ресурсу, тобто суб'єктом господарювання, який відповідно до зако-

Таблиця 1

Ставки рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин у 2017 р. [8]

Назва груп корисних копалин, надана в користування надрам гірничого підприємства	Ставка, відсоток від вартості продукції гірничого підприємства
Рудні (металовмісні (металічні), зокрема, руди) корисні копалини	
чорних (крім залізної руди), кольорових та легувальних металів	5,00
залізна руда	8,00
урановмісні (в технологічному розчині)	5,00
інші, неурановмісні, чорні, кольорові та легувальні метали	5,00
Енергетичні корисні копалини	
Вугілля	
коксівне	1,50
енергетичне	0,75
антрацит	1,00
Буре	1,00
Торф	1,00
Вуглеводні	
Нафта	
з покладів, що повністю або частково залягають на глибині до 5 000 метрів	29,00
з покладів, що повністю залягають на глибині понад 5 000 метрів	14,00
Конденсат	
з покладів, що повністю або частково залягають на глибині до 5 000 метрів	45,00
з покладів, що повністю залягають на глибині понад 5 000 метрів	21,00
Газ природний (будь-якого походження)	
природний газ, що відповідає умові, визначеній у пункті 252.24 цієї статті, видобутий із покладів до 5 000 метрів	29,00
природний газ, що відповідає умові, визначеній у пункті 252.24 цієї статті, видобутий із покладів понад 5 000 метрів	14,00
із покладів на ділянках надр (родовищах) у межах континентального шельфу та/або виключної (морської) економічної зони України	11,00
природний газ, видобутий під час виконання договорів про спільну діяльність	70,00
із покладів, що повністю або частково залягають на глибині до 5 000 метрів	29,00
із покладів, що повністю залягають на глибині понад 5 000 метрів	14,00
неенергетичні, нерудні (неметаловмісні (неметалічні) корисні копалини, води підземні ¹), води поверхневі, грязі лікувальні (пелоїди), крім бурштину	5,00
бурштин	25,00

¹ рентна плата за користування надрами для видобування прісних підземних вод, що видобуваються платниками, зазначеними у підпункті 252.1.5 ПКУ, застосовується за ставками, визначеними у підпункті 255.5.2 ПКУ

нодавства є власником продукції, виробленої в процесі користування природними ресурсами, недостатньо враховує сучасні тенденції розвитку глобального ринку ресурсів та розвитку соціально-екологічних відносин у регіонах. Саме тому з 2018 р. набирає чинності Закон, згідно з яким 5% від рентних доходів буде надходити до місцевих та районних бюджетів. Таким чином, держава спрямовує частину рентного доходу на розвиток регіонів. На наш погляд, це дуже позитивна тенденція, що буде сприяти впровадженню таких законів щодо децентралізації. Однак, як зазначають сучасні науковці, неконтрольована децентралізація може перетворитися на феодалізм в окремих регіонах. Тому необхідно, на нашу думку, передусім зробити такі кроки:

- визначити організаційну форму взаємодії підприємств природокористування та місцевих громад, через яку держава буде здійснювати регульовальну та контролювальну функції нових соціально-економічних відносин щодо розподілу природно-ресурсної ренти;

- створити науково-експертні групи, які б допомагали місцевим громадам спрямовувати фінансові ресурси від частини рентних доходів на вирішення найбільш проблемних питань регіонів, а також контролювати здійснення цих спрямувань;

- створити інституційно-фінансові установи, через які буде здійснюватися перерозподіл фінансових коштів від рентних доходів на рівні регіону;

- розробити стратегії розвитку та поновлення інфраструктури регіонів за рахунок цільового спрямування коштів від рентних доходів.

Також необхідно відзначити, що сам процес розподілу не відіграє такої важливої ролі, як відносини, що формуються у процесі розподілу рентного доходу, та цілі, на які будуть спрямовані ці фінансові ресурси. На наш погляд, держава зможе ефективно реалізовувати свої функції (регульовальну, контролювальну тощо), якщо будуть формалізовані взаємозв'язки між учасниками розподілу та перерозподілу рентного доходу у сфері природокористування. При цьому необхідно враховувати особливості сфери природокористування і ступінь довіри та відкритості суспільства під час створення форм взаємодії «держава – суспільство – бізнес».

По-перше, через функцію стимулювання держава повинна зацікавити учасників нових соціально-економічних зв'язків (держава – місцева громада – видобувні підприємства) у створенні організаційної форми, яка б об'єднувала всіх учасників створення природно-ресурсної ренти та сприяла узгодженню їх інтересів. Кожна зі сторін повинна вбачати вигоду від поєднання своїх та інших цілей через єдину організаційну форму щодо перерозподілу частини рентних доходів від видобування природних ресурсів.

По-друге, трансформація соціально-економічних відносин між державою, місцевою громадою та видобувними підприємствами повинна додержуватися встановлених норм і принципів, зазначених у Світовій екологічній конституції землі (ЕКЗ), започаткованій у 1992 р. за ініціативи академіка НАН України Юрія Туниці та колективу співавторів – зарубіжних та вітчизняних науковців. Це узагальнюючі єдині принципи та норми екологічного видобування, використання та споживання ресурсів землі для всіх країн світу.

Висновки. Аналіз процесів глобалізації чітко визначив тенденцію зміни традиційного розподілу в управлінських відносинах держави і бізнесу. Видобувний бізнес із підконтрольного з боку держави об'єкта поступово перетворюється на суб'єкт, що починає впливати на міждержавні відносини, соціально-економічні процеси, міжнародну й регіональну політику тощо, використовуючи для цих цілей свої переваги. Тому з огляду на дедалі зростаючу складність взаємовідносин суспільства, держави і бізнесу

необхідно шукати підходи до побудови механізму їх взаємодії на основі створення системи конвергенції інтересів усіх її учасників. Узгодження інтересів у системі «державна – суспільство – природодобувне підприємство» сьогодні є пріоритетною формою співпраці, за допомогою якої можна сформувати соціально-екологічну відповідальність під час видобування та використання природних ресурсів, мотивувальну поведінку місцевої громади за підтримання науково-експертної групи під час перерозподілу частини рентного доходу на відновлення та розвиток територій, а також упровадити заощадливу політику використання і споживання ресурсів для збереження їх для майбутніх поколінь.

Аналізуючи досвід попередніх років щодо формування різних механізмів визначення та вилучення рентних доходів на природодобувних підприємствах, ми дійшли висновку, що найбільш оптимальним є механізм формування колабораційних альянсів між державою, місцевою громадою та видобувним підприємством. Цей механізм передбачає узгодження інтересів усіх учасників колабораційного альянсу щодо розподілу рентного доходу від видобування природних ресурсів, а також упровадження нових сучасних форм взаємодії як на вертикальному (державна – регіон – підприємство), так і на горизонтальному (підприємство – підприємство) рівнях з урахуванням умов коопетиції.

Емпіричні дослідження показали, що під колаборацією розуміється процес спільної трудової, виробничої або господарської діяльності двох і більше господарських суб'єктів (індивідуальних або групових) для досягнення загальних цілей, за якого на принципах згоди і довіри відбуваються взаємовигідний обмін знаннями, навчання учасників для підвищення їх компетенції, виробництво інноваційних продуктів зі значним інтелектуальним компонентом для просування на ринок і досягнення значущих кумулятивних ефектів [10].

Колаборація є типом міжорганізаційних відносин, де партнери працюють над досягненням спільної мети [11]. Louis Rowitz вбачає в колаборації взаємовигідні стосунки між двома та більше особами в організаціях, що працюють над досягненням спільних цілей, поділяючи авторитет та відповідальність за досягнення результатів. При цьому Bailey & Koney (2000 р.) відзначають, що колаборація передбачає значні інвестиції, корективи у тому, як партнери працюють стосовно один одного, а також ризик втрати автономії.

Пріоритетного значення в умовах глобалізації набуває міжнародна колаборація, оскільки відображає відносини міжнародного суспільного поділу праці та цільової кооперації капіталів його суб'єктів для вирішення спільних завдань в економіці [10].

На мікрорівні в колаборації втілюється конвергенція інтересів найбільш передових суб'єктів глобальної економічної системи, які шукають новаторські рішення модернізації або трансформації складу та структури вироблюваних товарів чи переходу до принципово нових продуктів способом прийняття новаторських рішень [10].

Під *горизонтальною колаборацією* видобувних підприємств розуміють об'єднання інтересів двох або декількох підприємств, за якого відбувається взаємний вплив учасників колаборації на результати один одного через взаємне навчання учасників та їх загальний продукт із новим інтелектуальним компонентом, отриманий завдяки особливій формі взаємодії працівників та їх колективу [12].

Під *вертикальною колаборацією* видобувних підприємств ми розуміємо співпрацю між державою, видобувними підприємствами в процесі створення і перерозподілу суспільних благ у вигляді природної ренти. При цьому видобувні підприємства взаємодіють між собою в умовах конкуренції та об'єднують свої інтереси в процесі вилучення й перерозподілу рентних доходів.

Роблячи висновки, можна зазначити, що сьогодні в умовах трансформації рентної політики та соціально-економічних відносин державне управління повинно формувати соціальні цінності суспільства через екологічне використання та споживання ресурсів та впроваджувати заощадливу політику щодо видобування природних ресурсів України. За допомогою впровадження механізму колаборації можуть бути враховані інтереси сторін-учасників колабораційного альянсу щодо перерозподілу рентних доходів від видобування природних ресурсів. При цьому процес колаборації держави, природодобувних підприємств та місцевих громад сприятиме впровадженню системи особистої й соціальної відповідальності регіону за якість життя населення і збереження та охорону довкілля. Під соціальною й особистою відповідальністю ми розуміємо певну концепцію, що заохочує підприємства і місцеві органи управління враховувати інтереси суспільства, беручи на себе відповідальність за вплив діяльності підприємств в екологічному, економічному і соціальному просторах. Таким чином, можна зробити висновок, що колаборація держави і видобувних підприємств та місцевих громад не лише можлива, але й необхідна для ефективного функціонування екологічно-економічної системи держави. При цьому природодобувні підприємства можуть функціонувати в умовах коопетиції, створюючи додаткові стимули для розвитку підприємств, мінімізуючи ризики і генеруючи інноваційні ідеї. Так само колаборація набуває все більшого значення не лише в економіці, але й у соціальному житті, де формуються соціальні кластери, територіальні організації самоврядування, волонтерські ініціативи.

Тому об'єднання інтересів природодобувних підприємств і держави дадуть змогу виключити низку питань політичного протистояння, а також сприятимуть посиленню відповідальності місцевих і регіональних громад за розвиток власних територій та підвищення ефективності використання місцевих ресурсів, що в кінцевому підсумку може посилити внутрішньодержавну інтеграцію та економічну цілісність України.

Список використаних джерел:

1. Лінник С.О. Державне регулювання природокористування на регіональному рівні : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. / С.О. Лінник ; Харк. регіон. ін-т держ. упр. ; НАДУ. – Х., 2006. – 25 с.
2. Стеченко Д.М. Державне регулювання економіки : [навч. посіб.] / Д.М. Стеченко. – К. : Знання, 2007. – 271 с.
3. Балджи М. Шляхи вдосконалення державного регулювання природокористування / М. Балджи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://visnik.knteu.kiev.ua/files/2009/02/5.pdf>.
4. Гринів Л.С. Нові функції та моделі екологічної економіки у системі формування Екологічної конституції землі / Л.С. Гринів // Екологічна конституція землі. Методологічні засади / за ред. Ю.Ю. Туниць. – Львів : HDD UKNE України, 2011. – С. 232–233.
5. Разовский Ю.В. Горная рента / Ю.В. Разовский. – М. : Экономика, 2000. – 130 с.
6. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законів України щодо податкової реформи : Закон України від 28 грудня 2014 р. № 71-VIII.
7. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України (як тимчасові у підрозділі 9 розділу XX Кодексу) : Закон України від 31 липня 2014 р. № 1621-VII.

8. Ставки рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин (пункт 252.20 ПКУ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://dtkr.com.ua/show/0sid0237.html>.
9. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи : Закон України від 28 грудня 2014 р. № 71-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 7–8, № 9. – Ст. 55.
10. Inshakov O.V. Collaboration as a form of knowledge-based economy organization / O.V. Inshakov // Economy of region. – 2013. – № 3. – P. 38–45.
11. Gray B. Collaborating: Finding common ground for multiparty problems / B. Gray. – San Francisco : Jossey-Bass, 1989.
12. Himmelman A.T. Working Together: Coordinating, Cooperating, Or Collaborating / A.T. Himmelman. – 2002 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://leadingdifferently.com/2015/01/14/working-together-coordinating-cooperating-or-collaborating>.
13. Про схвалення Концепції національної екологічної політики України на період до 2020 р. : Розпорядження КМУ від 17 жовтня 2007 р. № 880-р.
14. Міщенко В.С. Удосконалення рентного регулювання у надрокористуванні / В.С. Міщенко // Економіка України. – 2013. – № 8 (621). – С. 84–96.

Аннотация. В работе рассмотрена ретроспектива изменений рентной политики в топливдобывающей отрасли Украины. Определены проблемы современной рентной политики в природопользовании. Обоснована необходимость внедрения дополнительных функций государства в сфере природопользования в виде функций стимулирования экологизации производственных и потребительских процессов в стране и сбережения природных ресурсов для будущих поколений.

Ключевые слова: государственное регулирование, рентные отношения, согласование интересов при распределении природно-ресурсной ренты, трансформация социально-экономических отношений в природопользовании.

Summary. The article considers retrospective of changes in rental policy in the fuel industry of Ukraine. Problems of the modern rental policy in natural resource management are determined. The necessity to introduce additional functions of the state in the field of nature management in the form of functions of stimulating ecologization of production and consumption processes in the country and conserving natural resources for future generations is substantiated.

Keywords: state regulation, rent relations, coordination of interests in distribution of natural resource rent, transformation of socio-economic relations in nature management.